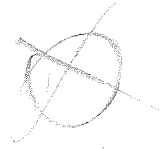

70 kusů

KULTURNÍ KALENDÁŘ

města

HRANIC

Listopad 1962

Vydává Osvětová beseda v Hranicích — Cena 20 hal.

PO BOKU SOVĚTSKÉHO SVAZU ZA VÍTĚZSTVÍ
SOCIALISMU, ZA MÍR, ZA KOMUNISMUS

KULTURNÍ KALENDÁŘ NA LISTOPAD 1962.

2. pá Slavnostní zahajovací představení
v kině Svět: „Dvojitý život“
v kině Oko: „Romeo a Julie“
6. út Lampiónový průvod a projev na náměstí
v 17,30 hod.
Pásmo krátkých filmů pro mládež v kině
Oko — 18,00—19,00.
Tanec v Osvětové besedě a v ZK ROH Sig-
ma. 18,00—22,00.
7. st Manifestace pracujících k oslavě 45. výročí
VŘSR na náměstí Kl. Gottwalda — 14,30.
10. so Slavnostní koncert Moravské filharmonie.
Sokolovna — případně kulturní dům HCV
— 11,30 pro školy a 20,00 hod. jako II. abo-
nentní koncert.
11. ne Hvězdicová štafeta přátelství a míru. Ná-
městí Kl. Gottwalda — 9,30—10,00 hod.
20. út Celostátní štafeta přátelství a míru. Ná-
městí Kl. Gottwalda — 11,00 hod.
V. Černý: „Návštěvou u Čerkesů“. Beseda
s filmem a obrazy. Osvětová beseda — 15,30
a 19,30 hod.
24. so Večer k MČSP. Osvětová beseda 20 hodin.
25. ne Představení Beskydského divadla. Kulturní
dům HCV — 20 hodin.
28. st Večer sovětské poezie a hudby. Lidová ško-
la umění — 20,00 hod.

1. so Slavnostní koncert pěveckého souboru JU-
RIK a smyčcového orchestru ZK ROH Sig-
ma. Sokolovna — 20 hodin.

Do 15. listopadu přijímá Osvětová beseda v Hranicích
— tel. 360 — přihlášky do Lidové akademie.

Při dostatečném počtu přihlášek budou provedeny ty-
to cykly:

1. Vědecký světový názor současného člověka.
2. Mezinárodní politické vztahy.
3. Umění v našem životě.
4. Zemědělská lidová akademie.

Po absolvování obdrží posluchači osvědčení o ná-
vštěvě přednášek Lidové akademie.

KULTURNÍ KALENDÁŘ ČS. STÁTNÍCH LÁZNÍ
TEPLICE N. B.

1. čt Árie a písně z nejkrásnějších oper. Členové
st. divadla Zd. Nejedlého z Opavy. Sokolovo.
2. pá Večer hudby a poezie. Profesori st. konzer-
vatoře v Kroměříži. Sokolovo.
3. so Koncert pěveckého sdružení „MORAVAN“.
Sokolovo.
6. út Večer dětských písní a poezie. Žáci LŠU a
ZDŠ Lipník. Sokolovo.
9. pá Koncert pěveckého sdružení „JURIK“. ZK
ROH Sigma, řídí s. Slimáček. Sokolovo.
10. so Klavírní koncert Zdenka Kožiny. Sokolovo.
13. út Klavírní koncert Drahomíra Tomana. So-
kolovo.

16. pá Veselá estráda členů DO Prostějov. Bečva.
 17. so Houslový koncert M. Rábla. U klavíru soudr. Běhal. — Sokolovo.
 19. po V. Černý: Návštěvou u Čerkesů. Beseda s obrazy. — Sanatorium.
 22. čt Večer árií a poezie. Učinkují V. Šabacká, A. Heiderová, H. Langerová. — Sokolovo.
 24. so Národopisný soubor písní a tanců z Valašska „Bača“. — Bečva.

Každou středu: Náladový smyčcový orchestr ZK ROH Sigma Hranice. Bečva.
 Každý čtvrtek střídavě: Lidová dechová hudba ZV ROH. — Teplice a lidové taneční hudby DO Drahotuše — řídí s. Pumprla. — Sanatorium.

Začátek všech akcí v 19,30 hod.

PROGRAM HRANICKÝCH KIN

Kino SVĚT

1. Amerika očima Francouze. Francie. Mládež ne. Širokoúhlý.
 2.— 5. Dvojí život — I. díl. SSSR. Mládež ne. Slavnostní představení.
 6.— 8. Dvojí život — II. díl. SSSR. Mládež ne.
 9.—15. Smrt na Cukrovém ostrově. Širokoúhlý. ČSSR. Mládež ne.
 16.—19. Královské děti. NDR. Mládež od 10 let.
 20.—22. Deset kroků od pevnosti. SSSR. Mládež od 10 let.

- 23.—29. Tak dlouhá nepřítomnost. Francie. Mládež ne. Širokoúhlý.
 30. Černá dynastie. ČSSR.

Kino OKO

1. U snědeného krámu. ČSSR. Mládež ano.
 2.— 5. Romeo a Julie. SSSR. Mládež ano. Slavnostní představení.
 6.— 8. Kavárna na hlavní třídě. ČSSR. Mládež ano.
 9.—12. Viridiana. Španělsko. Mládež ne.
 13.—15. Devět dní jednoho roku. SSSR. Mládež od 10 let.
 16.—19. Vánice. ČSSR. Mládež ano.
 20.—22. Příběh opravdového člověka. SSSR. Mládež ano.
 23.—26. V sobotu večer, v neděli ráno. Anglie. Mládež ne.
 27.—29. Maličká. Bulharsko. Mládež ano.
 30. U sedmi větrů. SSSR. Mládež do 10 let.

PŘEDSTAVENÍ PRO MLÁDEŽ

3. Dva lety. SSSR.
 10. Dobrodružství na Zlaté zátocce.
 17. V džungli. SSSR.

FESTIVAL DĚTSKÝCH FILMŮ

23. Objev na Strápaté hůrce. ČSSR.
 24. Můj přítel Kolka. SSSR.
 25. Pusinka a generál. NDR.
 26. Malý Bobeš ve městě. ČSSR.
 27. Na lovu. SSSR.
 28. Anička jde do školy. ČSSR.
 29. Kouzelné léto. SSSR.
 Kino ČAS každou neděli od 9 do 11,30 hodin nepřetržitě.

Miloš Semerád :

O UMĚLCÍCH Z HRANICKA A UMĚLCÍCH, KTEŘÍ TVORILI NA HRANICKU

Minule jsme zde vzpomněli umělce Františka Úprku, který svým dílem přispěl k výzdobě hřbitova u Kostelíčka.

Tento hřbitov i s kostelíkem si zaslouží podrobnějšího rozboru. Je to nejstarší část Hranic, která přetrvala věky.

Kostelík sám byl původně gotický, jak dokazují jeho okna při pohledu zvenčí a jeho opěrné piliře. Vnitřek zaklenutí je renesanční, což také potvrzuje letopočet 1595 za hlavním oltářem na venkovní zdi vyznačený. Původní gotická stavba ukazuje na konec 15. století. Asi v těch neklidných dobách vyhořel. Roku 1595 přestavěl jej zámožný občan Ondřej Czaputa ze Živce, původem Polák, na renesanční.

Na hlavním oltáři je obraz Nar. P. Marie. Pochází z některé kaple v Olomouci. Obraz není umělcem podepsán. Při podrobné jeho prohlídce zjistíme, že to bylo původně dobré barokní umělecké dílo, jak nasvědčují původní zachovalé partie obrazu. Byl však poškozen a počátkem tohoto století opraven zdejším občanem Scheidlem, který se jako úředník zdejší městské záložny zabýval ze záliby malířstvím. Oprava se nezdařila. Dokazuje to tvář sv. Anny. Scheidl se na obraze podepsal a s poznámkou u svého podpisu „restauriert“ se k opravě obrazu hlásil. Scheidl byl jinak schopný malíř, krajinář a výborný kopista.

Dobry malir, restaurator by nepodařené přemalby odstranil a pokažené napravil. Možná, že potom bychom zjistili také tvůrce originálu.

Po obou stranách kůru jsou na stěnách zavěšeny sochy: Sv. Roch, ochránce proti moru a Karel Boromejský. Obě sochy jsou řezány ze dřeva a jsou raně ba-

rokní. Socha sv. Rocha je velmi dobré umělecké úrovně. Socha Karla Boromejského je umělecky velmi slabá. Sochy nejsou také dílem jednoho umělce. Jména jejich neznáme. Původně byly tyto sochy v kostelíku sv. Sebestiána na Motošíně. Dnes evangelický sbor. V tomto kostelíku býval také obraz sv. Sebestiána, tempera na plátně, dnes po opravě zavěšený ve farním kostele. Jeho tvůrce je neznámý.

Nad hlavním vchodem ve výklenku je dřevěná socha P. Marie s dítětkem. Je velmi stará, raně barokní a umělec byl jistě ovlivněn krásným slohem gotiky, jak ukazuje postoj P. Marie.

Před budovou kostelíka stojí dvě sochy z pískovce Cyrila a Metoděje. Tyto sochy měly svůj zvláštní osud. V roce 1885 bylo slaveno tisící výročí památky slovanských věrosvětců sv. Cyrila a Metoděje. Místní občané, cítící slovansky, dali vytvořit obě sochy a měly státi na náměstí po stranách hlavního vchodu do farního kostela. Německá vláda na radnici však toho nedovolila a tak byly sochy postaveny v kostele před kůrem. Tam byly až do roku 1900 a pak přeneseny ke kostelíku, kde jsou do dnešního dne.

Autorem soch je akad. sochař Jan Beck, nar. 19. 4. 1864 v Kroměříži, zemřel 9. 4. 1937 tamtéž. Jan Beck pocházel z české sochařské rodiny. Jeho otec Ant. Tomáš Beck pocházel z Rychnova nad Kněžnou. V r. 1862 usadil se v Kroměříži. Po řadu let byl jediným sochař. mistrem na celé střední Moravě. V dílně otcově vyrostl Jan Beck a nabyl prvních sochařských znalostí. V letech 1879 až 1884 studoval akademii výtvarných umění ve Vídni. Byl žákem prof. Hellnera a Kundmanna. První státní cenu získal již ve 4. roce studia. Po studiu pracoval dále v otcově dílně. Osamostatnil se teprve roku 1900 v Kroměříži. Vytvořil pomník J. A. Komenského pro Uherský Brod, 4 sochy faunů pro rotundu v Květné zahradě v Kroměříži, za basreliéf kard. Fürstenberga obdržel stříbrnou medaili, dále jsou od něj reliéfy Dr. Riegera a Karla Havlíčka v Kroměříži, busta Palackého v Chro-

pyni, u vchodu kostela ve Vyškově jsou od něj sochy sv. Cyrila a Metoděje a P. Marie. Sochařským dílem vyzdobil kostely v Napajedlech, Pustiměři, Moravičanech a jinde. Byl to schopný umělec. Jeho sochy u Kostelíčka působí poněkud nedobře, a to proto, že se do tohoto malého prostoru nehodí. Byly zamýšleny pro velký odstup a vysoké pozadí budovy a proto na náměstí u farního kostela, kam původně patřily, by měly docela jiný umělecký účín. A tak dojem sebelepšího uměleckého díla můžeme zkaziti, když je nepostavíme na místo, pro které bylo vytvořeno.

Starý barokní kříž se 2 sochami, stojící u vchodu na hřbitově ukazuje na dílnu Františka Galaše. Na podstavci reliéf Kladení do hrobu zvětral a byl v r. 1931 nahrazen přesnou kopií, kterou provedl zdejší sochař Sosna.

Z roku 1865 pochází klasicistní pomník ženy s kalichem a dvěma dětmi. Autor je neznámý.

V pomníkové výzdobě hřbitova přispěl také svým dílem místní sochař a malíř Lad. Vlodek bronzovou sochou Madony na hrobce rodiny Vinařovy a soškou P. Marie z kararského mramoru na hrobě učitelky Fuskové.

Při ohradní zdi stojící kapličky v roce 1867 byly vyzdobeny olejovými obrazy na plátně — křížovou cestou, které maloval zdejší občan František Wáclawik. Obrazy v drsném podnebí velmi trpěly. Byly opravovány, ale v roce 1884 odstraněny a prodány do měšťanských domů, kde je ještě na chodbách můžeme najít.

František Wáclawik, nar. 27. 3. 1815 v Hranicích a zde také 14. 3. 1893 zemřel. Byl soukeníkem a jeho zálibou bylo malířství. Počátky kresby si přinesl z gymnasiálních studií v Olomouci. Jako soukeník vyvážel sukna do Holandska, kde se blíže seznámil s holandským malířem R. van Haanenem a také pod jeho vlivem maloval. Jeho obrazů se najde ještě dost v Hranicích. Podle dochované křížové cesty jeho dílo však nemůžeme posuzovat. Byl hlavně krajinář, a to velmi dobrý.

Nová křížová cesta, která se nachází v kapličkách do-

dnes, byla roku 1884 objednána z Grödenu v Tyrolích za částku 1.050 zl.

Ve staré ohradní hřbitovní zdi jsou dva výklenky. V jednom býval obraz sv. Maří Magdaleny. Při opravách zdi byly v roce 1930 výklenky ozdobeny obrazy mnicha Jurika, zakladatele Hranic a Maří Magdaleny, oleje na dřevě, které maloval hranický rodák, akademický malíř Alois Hrdlička.

Alois Hrdlička, nar. 1862 v Hranicích. Byl žákem malířské akademie ve Vidni. Roku 1900 odejel do Ameriky, kde byl 22 let. Usadil se v New Yorku, kde maloval dekorace pro divadla, obrazy krajin a podobizny. Uspořádal soubornou výstavu svých prací v St. Luis a účastnil se světové výstavy ve Forthavn ve státě Oregon, kde vzbudil pozornost jeho velký obraz Washington v bitvě u Monmouthu. V r. 1922 se vrátil do vlasti a usadil se v Hranicích. V r. 1927 vystavil 40 obrazů v Mor. Ostravě. Jeho tvorba byla poznamenána opožděnou secesí. Za okupace skoro zapomenut zemřel.

Je však nepěkným zjevem, že na jeho obrazech ve výklencích ohradní zdi nacházíme do malby vyryté podpisy návštěvníků hřbitova.

Kaple sv. Antonína, která je barokní, měla také své osudy. Za Josefa II. byla zrušena jako nepotřebná a prodána za 50 zl. Sloužila za skladiště a později, skoro jako zřícenina znovu opravena. Věžička této kaple má zvon tak zv. šerhák, který visival na radnici a kterým se zvonilo, když vypukl oheň.

Při cestě od Kostelíčka do města mineme troje Boží muka. Do nedávna ještě ve velmi špatném stavu. Nyní péčí občanských výborů 12. a 15. vzorně opravená. Jménem státní památkové péče vzdávám jim i těm, kteří opravili a natřeli zábradlí u sochy Bolestné P. Marie ve Hřbitovní ulici, díky za pochopení a uchování památek minulosti, které přispívají k ozdobě krajiny a jsou tím, co tvoří její český ráz. Jsou to barokní lidové práce.

V poslední době se nezachází s těmito uměleckými

odkazy minulosti šetrně. V důsledku mnoha stížností uveřejnil časopis Kultura č. 40 ze 4. října 1962 prohlášení Komise restaurátorů SČSVU a Komise ČFVU, které zde opakují celé:

„S naším kulturním dědictvím, s našimi památkami není vše v pořádku a v poslední době v této oblasti problémů spíše přibýlo, než aby se vyjasňovaly. S velkým úsilím zachraňujeme ohrožená umělecká díla. Denně se vyrovnáváme se zhoubnými účinky času, který spolu s přírodními vlivy ohrožil existenci výtvarných památek. Jednou z největších potíží je stále rostoucí narušení pískovcové barokní plastiky, která patří ke stěžejním hodnotám našeho starého umění. Tím spíše nemůžeme mlčet k tomu, že někteří lidé svévolně, z pohodlnosti, lhostejnosti nebo nekulturnosti nechávají chátrat umělecké památky nebo je dokonce ničí. Jde o problém tak vážný, že jeho řešení nelze nechat jen úzkému okruhu odborníků. Víme, že památkáři sami nemohou zjednat nápravu. Domníváme se, že je třeba vyvolat otevřenou diskusi, v níž by se měl především důkladně vysvětlit rozdíl mezi uměním a náboženstvím, neboť leckdy dochází k neblahé záměně. Progresivní charakter ateismu, který šíří vědecký světový názor, je některými lidmi diskreditován tím, že s ním spojují ničení uměleckých děl. Je třeba důrazně ukázat, že tato zlovolná vulgarizace nemá nic společného se socialistickým vztahem ke kulturnímu odkazu minulosti. Architekti a pracovníci různých odvětví našeho hospodářství by se také měli znovu vyjádřit k otázce lepšího využití památek. Akce městských rezervací (kterou nám závidí památkoví pracovníci z celého světa) se nepohne kupředu, nepodaří-li se uchovat život v těchto historických jádrech našich měst. A bylo by třeba se také zastat drobnějších venkovských zámků, o nichž si často pracovníci státních statků myslí, že je musí za každou cenu co nejdříve připravit k demolici. V praxi památkové péče dochází u nás k zbytečným paradoxům. Jsou díla, kterým věnujeme veškeré prostředky a pozornost,

abychom je udrželi ve vzorném stavu. Na druhé straně díla týchž autorů, jen proto, že nebyla dosud dostatečně zpopularizována nebo jsou na odlehlých místech, chátrají a jsou odsouzena ke zkáze.“

(Pokračování.)

T 07 21572 MTZ 11 62 Bo 6255